

Yhteisöt kirkon uudistajina - Tampereen messuyhteisön tapauskertomus

Kipinä 20 vuoden takaa

Joskus 1990-luvun loppupuolella muistaakseni Kari Lähdesmäki esitti Sley'n työntekijäkoulutuksessa ajatuksen, että työntekijöiden tulisi keskittyä vapaaehtoisten kouluttamiseen ja varustamiseen. En silloin pitänyt tuota ajatusta hyvänä eikä tainnut oikein kukaan muukaan. Mielestämme meidän piti keskittyä evankeliumin julistamiseen. Tänään tajuan Karin olleen aikaansa edellä ja kiitän siitä siemenestä, joka silloin kylvettiin jonnekin alitajuntaani.

Ei niin, etteikö syntien anteeksiantamuksen evankeliumin julistaminen ole tehtävämme. Se on ja sen tulee olla tärkeintä. Se ei kuitenkaan ole vain meidän työntekijöiden tehtävä, koska sillä tavalla evankeliumi ei koskaan voi tavoittaa kuin hyvin rajatun joukon ihmisiä, joka sekin yleensä jo turvautuu Vapahtajaan. Siksi vapaaehtoisten varustaminen on niin tärkeää. Se on osa evankeliumin julistamista laajemmassa merkityksessä, jossa ei ole kyse vain pelastumisestamme vaan myös kristittyinä elämisestä ja siitä, miten aivan jokaista kutsutaan heijastamaan Kristuksen valoa omalla paikallaan.

Perinteisestä seurapaikasta messuyhteisöksi

Sley'n kaltaisessa herätysliikkeessä ja lähetysjärjestössä muutokseen ajavat samaan aikaan rajalliset resurssit ja muuttuva toimintaympäristö. Nämä molemmat lienevät totta myös monissa kirkkomme seurakunnissa. Siksi siitä, mitä Tampereella olemme yhdessä oppineet ja oppimassa, voi olla hyötyä muillekin niin hengellisissä järjestöissä kuin paikallisseurakunnissakin.

Viime vuosituhannen lopulla kiersin Pohjois-Hämeen piiriä saarnaten jumalanpalveluksissa ja pitäen Raamattuopetuksia, lähetystilaisuuksia, lauluiltoja jne. Sley'n omassa toimitilassa Tampereen Luther-talossa työni keskittyi nuoriin ja varsinkin opiskelijoihin. Olin myös mukana kerran kuussa pidetyssä messussa sekä pyhäiltapäivän tilaisuuksissa, jotka eivät enää koonneet ihmisiä aikaisempien vuosien tapaan.

Vähitellen työni painopiste on keskittynyt Luther-talolle ja rippikoululutyöhön. ”Lutsilla” on messu joka pyhä lukuunottamatta yhtä viikonloppua vuodessa. Viikolla toimintaa on runsaasti: päiväpiiri ja rukouspiiri kokoontuvat, Kertsi kokoaa nuoria ja Evankeliset opiskelijat (EO) vähän varttuneempia. Kerran kuussa sekä evankelisilla opiskelijoilla että päiväpiirillä on viikkomessu. EO:n toimesta tapahtuu muutenkin monenlaista: on raamattupiirejä, liikuntaa, kuoro, viikottaista teepöytäaktiivointia jne.

Kuukausittain Lutsilla pidetään myös naistenilta ja Sana rakkaaksi-ilta. Tänä keväänä on uutena ollut kevään mittainen Uskon ABC-kurssi. Lisäksi on koti- ja tervetuloa-ryhmiä, nettiradiosta

voi kuunnella suoraa lähetystä messusta ja muuna aikana saarnakoostetta, kotisivut on toteutettu omin voimin, tiedotus on runsasta netissä ja sosiaalisessa mediassa jne.

Miten tämä kaikki on mahdollista? Ei ainakaan yhden työntekijän toimesta, eikä edes opiskelijaporukkaa tai kertsia vetävien palkkiotoimisten nuorten ansiosta. Sen tekee mahdolliseksi monien ihmisten osallistuminen ja vastuun ottaminen toiminnasta. Esimerkiksi messutoimintaamme toteuttaa iso joukko vapaaehtoisia pappeja ja teologeja, muusikoita, suntioita, äänentoistoa hoitavia ja kirkkokahvittajia. Tiedottamista hoitaa tiedotustiimi, paikkoja pitää yllä siivoustiimi ulkopuolisen siivoojan käydessä kerran kuussa jne.

Mielestäni tässä näkyy uudessa muodossa perinteisen herätysliikkeen luonne kansanliikkeenä ja samalla jotakin siitä, mitä Raamattu opettaa seurakunnasta. Uuden testamentin lukuisista kuvista voimme ajatella vaikkapa Kristusruumista sen erilaisine jäsenineen (1 Kor. 12) tai rakennusta elävine kivineen (1 Piet 2). Molemmissa keskeistä on se, että jokaisella on paikkansa Herran itsensä johtaessa kokonaisuutta.

Sanan ja sakramentin nauttiva seurakunta on Kristuksen ruumis, jossa jokaisella jäsenellä on oma erilainen, erityinen ja yhtä arvokas paikkansa. Kaiken kattava viisaus ja osaaminen ei ole minulla työntekijänä ja paimenena. Se on yhteen kokoontuvalla kristittyjen joukolla ja viime kädessä Herralla itsellä, joka on seurakuntaruumiin pää. Hänen Sanastaan saamme yhdessä etsiä ja löytää tätä viisautta.

Miten tähän on tultu?

Tämän hetkinen tilanne on muotoutunut vähitellen ja ajattelen sen olevan Jumalan hyvää johdatusta. Uskon, että se on Hänen vastaustaan monien ihmisten rukouksiin sekä lukuisten opettajien vuosikymmenten Sanan kylvämiseen. Siinä ketjussa itsekin olen saanut olla tällä paikalla reilut parikymmentä vuotta.

Oma merkityksensä on ollut myös saamallani koulutuksella. Olen osallistunut vajaan kymmenen vuoden aikana johtajuuskoulutuksiin ja lukenut alan kirjallisuutta. Johtamistaidon erityisammattitutkinto (JET) antoi ensimmäisenä työkaluja ja uusia näkökulmia toiminnan kehittämiseen. Vuorovaikutus toisenlaisten alojen johtajien kanssa oli ajatuksia rikastuttavaa. Vastaavaa ovat tarjonneet myöhemmin osallistuminen Global leadership summit (GLS) -konferensseihin sekä parhaillaan menossa oleva Master coach- eli mestarivalmentajakoulutus. Myös keskustelut toisten hengellisten johtajien kanssa ovat olleet antoisia. On paljon asioita, joita voi oppia, kun uskaltaa katsoa oman tutun karsinansa ulkopuolelle.

JET-opintoihini sisältyi Luther-talon vapaaehtoistoiminnan kehittämistehtävä. Toteutimme mm. kävijäkyselyn, jossa saimme konkreettisempaa ymmärrystä tilanteeseemme kuin ”mutu”- eli ”musta tuntuu”- menetelmällä voi koskaan saada. Tutkimuksen käytännön rakentajana oli toiminnassamme mukana oleva henkilö, jolle tällainen työskentely oli arkityöstään tuttua.

Kyselyn merkitys oli siis kaksitasoinen: saimme konkreettista tietoa ja aktiivinen kävijämme sai palvella omilla taidoillaan. Nimenomaan jälkimmäinen asia on se, mikä ilahduttaa minua yhä enemmän.

Keskiöstä sivummalle

Oma paikkani on usein ollut sivussa. Usein näin on tapahtunut tahtomattani tilanteissa, joissa en itse ole ehtinyt, pystynyt tai osannut. Enenevästi kyse on kuitenkin myös tietoisesti valitusta suunnasta.

Muutos ei ole yksinkertaista, tunnen sen itsessäni. Oikeastaan viimeisenä kimmokkeena mestarivalmentajakoulutukseen lähtemisessäni oli tähän vaikeuteen törmääminen viime vuonna. Valmistelimme Tampereen evankeliumijuhlaa ja olin valtuuttanut ystävän hoitamaan tiettyjä tehtäviä. Satuini tapaamaan ihmisiä, joita oli tarkoitus kysyä eräisiin vastuisiin. Aloin ”auttaakseni” sopia asioita, vaikka olin sopinut tehtävän toisen hoidettavaksi. Muistan – erittäin hyvällä – seuraavalta aamulta puhelun, joka alkoi: ”Lasse, meillä on ongelma.”

Siltä istumalta ilmoittaudivin mestarivalmentajakoulutukseen, johon olin tutustunut jo aiemmin. Kyseinen koulutus varustaa valmentavaan johtamiseen, jossa aidosti jaetaan vastuuta, valtuutetaan ja osoitetaan luottamusta. Halusin oppia sitä itse ja kyetä rohkaisemaan myös toisia siihen. Liian usein nimittäin myös vapaaehtoisten keskuudessa väsyttään, kun uurastetaan itse kovasti mutta ei välttämättä osata valmentaa muita tekemään sitä mitä itse osaa.

Ei ole helppoa myöntää, että minä en tiedä kaikkea, osaa kaikkea enkä jaksa kaikkea. Samalla on välttämätöntä ja myös erittäin vapauttavaa huomata, ettei minun tarvitsekaan. Moni yksinkertaisesti tekee monta asiaa paljon paremmin kuin minä. Tampereen Luther-talolla on esimerkiksi itseäni osaavampia teologeja muista alueista puhumattakaan. Se ei tarkoita sitä, etteikö työntekijää tarvittaisi.

Tekemistä varmasti riittää, varsinkin jos työ laajenee niin kuin hyvin saattaa käydä useampien tarttuessa toimeen. Työntekijän on kuitenkin todennäköisesti pohdittava uudelleen työn sisältöä ja myös omaa identiteettiänsä ja rooliinsa. Oma paimenen kutsumukseni sisältää edelleen opettamista, jumalanlapalvelustehtäviä ja sielunhoitoa mutta myös uudenlaisen valmentavan johtamisen opettelua yhdessä vastuunkantajien kanssa.

On hienoa, kun huomaa toisen vieressä onnistuvan siinä, missä itse on hakannut päätään seinään tai siinä, mikä ei ole edes tullut omaan pieneen mieleen. Mietin konkreettisesti monia kasvoja messussa ja sitä, mitä Herra heidän kauttaan voisi ja tahtoisu antaa meidän yhteisöllemme, paikallisseurakunnille ja tälle Jumalan rakkautta kipeästi kaipaavalle maailmalle. Tuoreena esimerkkinä voisi mainita sopimuksen päiväselintarvikkeiden vastaanottamisesta, jonka eräs nuori kävijämme solmi läheisen kauppaliikkeen kanssa.

Nyt puolivälissä koulutusta luulen oppineeni jotakin. Samalla tiedostan kouriintuntuvasti olevani vasta alkutaipaleella. Matkalla kuitenkin.

Kuka saa tehdä ja mitä?

Perinteisesti vapaaehtoistyön tehtävät ovat olleet melko rajoitetut. Suppeimmillaan se on tarkoittanut kirkkokahvien kaatamista, kolehdin kantamista, lähetyspiirin pitämistä tai myyjäisten järjestämistä. Nämä tehtävät ovat erinomaisen arvokkaita ja on upeaa, kuinka uskollisesti monet ovat hoitaneet vastuutaan vuosikymmenestä toiseen. Sleyssä tyypillistä on edellisten lisäksi ollut maallikkosaarnaajien vahva panos. Monessa paikallisseurakunnassa puolestaan vapaaehtoisten tehtäväkenttään ovat kuuluneet monenlaiset luottamustehtävät, erilaiset johtokunnat ja tukitiimit, sekä vaikkapa messussa avustaminen.

Osa ihmisistä haluaa palvella seurakunnassa jossain muussa tehtävässä kuin arjessaan. Osa päinvastoin iloitsee saadessaan käyttää juuri samoja vahvuuksia, jotka ovat muutenkin osa hänen elämäänsä. Monet kävijät niin järjestöissä kuin paikallisseurakunnissakin ovat omien alojensa ammattilaisia. Ajattelen, että juuri tämän osaajajoukon kanssa joudumme työstämään asioita ennen kaikkea itsemme kanssa.

Rajoittaen vai valtuuttaen – yksi käytännön apuväline

Opin äskettäin koulutuksessa käsitteet rajoittavasta ja voimaannuttavasta tehtäväksiannosta. Havainnollistan asiaa monelle tutulla haasteella: pitäisi hoitaa kirkkokahvitusta ja löytää siihen tekijä.

Ensimmäinen, perinteinen tapa on antaa tehtävä rajoittaen niin, että haetaan tekijää ennalta tarkasti määritellyyn tehtävään. Tähän saattaa liittyä vahva kontrolli ohjeistuksella tai ainakin ajatuksella "kuppeja ei sitten laiteta toisella tavalla kuin tähän asti on tehty". Jos tarjottavat on katettu toisin saatetaan kommentoida, "ettei edes tällaista osata tehdä". Sitten ihmetellään, miksi innokkaita tekijöitä ei löydy.

Toinen vaihtoehto on, että vapaaehtoiselle asetetaan päämäärä järjestää jotakin tarjottavaa messun jälkeiseen hetkeen. Asiaa ei määritellä sen tarkemmin vaan annetaan vapaat kädet toteuttaa asia. Jos kaikki on katettu aivan toisin kuin aiemmin ja jos perinteisten leipomusten sijaan on vaikka porkkana- ja kurkkutikkuja dippikastikkeen kera sanotaan, että "onpa mukava kun olette keksineet tällaista". Olennaista on, että tehtävänannon jälkeen jäädään itse selkeästi sivulle, luotetaan toiseen ja annetaan vapaus ratkaista asia vapaasti – toki tukea antaen, jos sitä tarvitaan ja pyydetään.

Vanhempi väki on ainakin jossain määrin tottunut rajoittavaan tehtäväksiantoon ja kokee sen hyväksi: "teen kyllä, kun sanot mitä pitää tehdä". Nuorempi sukupolvi sen sijaan innostuu jälkimmäisestä mallista ja siitä, että he saavat itse tehdä ja toteuttaa.

En sinällään usko, että kahvituksessa juurikaan syntyisi erimielisyyksiä. Kuvaamani on pikemminkin esimerkki periaatteesta, jota voi soveltaa monenlaiseen. Jos toivomme jatkuvuutta ja toiminnan uusiutumista järjestöissä ja seurakunnissa meidän on annettava

innostuneille vapaat kädet, luotettava heihin ja suostuttava toisenlaiseen lopputulokseen – ei parempaan tai huonompaan, vaan erilaiseen.

Mutkatta matkaan?

Onko kaikki sujunut kivuitta? Ei tietenkään, eihän mikään muutos missään työpaikassa, yhteisössä tms. koskaan suju noin vain. Kukaan ei ole mestari kun aletaan opettelemaan jotain uutta. Epäonnistumisia ja huonoja ratkaisuja tapahtuu ja niistä voidaan oppia, usein enemmän kuin onnistumisista. Virheet voidaan välttää vain siellä, missä ei yritetä mitään. Itse olen tehnyt monenlaisia virheitä, mikä toivottavasti antaa toisillekin luvan tehdä niitä.

Joukossa on aina niitä, jotka innostuvat muutoksesta, niitä jotka lähtevät mukaan vähitellen ja myös niitä, jotka kokevat muutoksen tavalla tai toisella uhaksi. Muutos kaipaa aikaa ja yhdessä oloa. Pelkoja voi vähentää avoimella tiedottamisella ja yhteydellä. Tässä meillä Lutsilla on selvästi petrattavaa.

Muutosta muutoksen takia?

Miksi muutos on tarpeen? Eikö evankeliumi ole ikaikainen, ei kai sitä tarvitse muuttaa? Syntien anteeksisaamisen ilosanomaa ei todellakaan tarvitse eikä saa muuttaa. Sen sijaan tavan, jolla viestiä viedään eteenpäin, on jossain määrin muututtava ajan mukana niin, että kosketuspinta ihmisiin säilyy.

Paavali oli kreikkalainen kreikkalaisille ja juutalainen juutalaisille. Tänä päivänä noita 'kreikkalaisia' voisivat olla vaikkapa ne suomalaiset tai maahanmuuttajat, jotka eivät tiedä käytännössä mitään kristillisestä uskosta. Heitä on enemmän kuin osaamme kuvitella.

Kuten alussa totesin seurakunta ei toimi eikä evankeliumi etene vain työntekijöiden toimesta. Siihen ei yksinkertaisesti ole rahaa ja vaikka olisikin, se ei ole Jumalan tarkoittama tapa toimia. Apostoli Paavali kirjoittaa efesolaisille: ”Hän antoi seurakunnalle sekä apostolit että profeetat ja evankeliumin julistajat, sekä paimenet että opettajat, varustukseen kaikki seurakunnan jäsenet palvelutyöhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen.” (Ef. 4: 11-16)

Apostolin opettaa tekstiyhteydessä kolme asiaa. Työntekijöiden tulee varustaa seurakunnan jäseniä palvelutyöhön. Varustaminen tapahtuu Jumalan Pojan tuntemisen ja häneen juurtumisen kautta. Kun se toteutuu jokainen voi toimia oman tehtävänsä mukaan ja seurakuntaruumis voi kasvaa ja rakentua rakkaudessa.

Yhteinen kasvamisen suunta on siis Jeesus. Se on pidettävä kirkkaimpana mielessä ja kaiken toiminnan keskuksessa.

Lasse Rätty
Pastori, Sley, Tampere